

АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД

**ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА МНЕНИЕТО НА
ГРАЖДАНЕТЕ И БИЗНЕСА В ОБЛАСТ РУСЕ ЗА
РАВНИЩЕТО НА ОБЩЕСТВЕНО ПОЗНАВАНЕ И ДОВЕРИЕ
В НПО И ИЗГРАЖДАНЕ НА ПАРТНЬОРСТВО В ПОДКРЕПА
НА УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ НА РЕГИОНАЛНО НИВО
в изпълнение на проект „Обединени сили за развитие
на общността“**

Русе, септември 2023 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът ACF 935 „Обединени сили за развитие на общността“ се изпълнява от Клуб „Отворено общество“ - Русе с финансовата подкрепа в размер на 18 007 евро, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по Фонд Активни граждани България в рамките на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Основната цел на проекта „Обединени сили за развитие на общността“ е изграждане на партньорство между НПО, институции и медии в подкрепа на уязвимите групи на регионално ниво.

Проектът на Клуб „Отворено общество“ - Русе ще осигури актуална информация за работещите НПО в област Русе, тяхната експертиза и капацитет в услуга на уязвими групи. *По време на проведеното проучване по проекта стана ясно, че организациите страдат от недоверие от страна на институциите и бизнеса, поради негативните информации, които излизат в пресата. Също така работата на НПО е слабо позната от хората. Те се свързват главно с екологични инициативи или благотворителни акции за деца с увреждания.* По проекта „Обединени сили за развитие на общността“ е предвидена информационна кампания сред заинтересованите страни в осемте общини на област Русе за популяризиране на вече разработения **актуален регистър с работещите НПО**, включващ техния профил, капацитета им и услугите, които те предлагат. Предвидените допълнителни комуникационни дейности са свързани още с провеждането на **проучване сред русенци** за степента на познаване и доверие в НПО и представяне на получените резултати сред широката общественост и чрез медиите. *Това ще бъде и част от кампанията на Клуб „Отворено общество“ - Русе и неговите партньори за борба с дезинформацията, относно ролята и естеството на дейността на НПО.* Кампанията с допълнителни комуникационни дейности и предвидените по настоящия проект ще бъдат широко достъпни, като идеята е те да достигнат до повече от 10 000 граждани, което ще доведе до повишаване на доверието в НПО, ще спомогне за познаваемост на услугите, които те извършват.

Проектът се явява иновативен и дава възможност за изграждане на капацитет и партньорства за формирането на устойчиви политики в променящия се европейски контекст.

Създаването на регистър на работещи НПО и възможностите им да участват във възникнали кризи, е фактор, който ще спомогне за бъдещо развитие на общността.

Проектът се изпълнява на територията на област Русе.

Целеви групи по проекта са: граждани и представители на бизнеса от област Русе.

Настоящото проучване е съставна част на **Дейност 1 „Провеждане на проучване и анализ за изграждане на партньорство между НПО, институции и медии в услуга на уязвими групи в област Русе“** от изпълнявания Проект ACF 935 **„Обединени сили за развитие на общността“** на Клуб „Отворено общество“-Русе.

В обхвата на Дейност 1 попадат задачи/поддейности, които включват изработване на съответната методика за провеждане на проучването, разработка на анкетни карти за всяка целева група, провеждане на анкетирането, събиране, обработка и анализ на получените резултати, изводи и препоръки, оформени като аналитичен доклад по отделните целеви групи. Анкетното проучване е сред :

- минимум 50 граждани
- поне 20 представители на бизнеса

от област Русе.

Проучването е по метода на **пряката анкета**, което предполага бързо събиране на много и разнообразна информация. Анкетните карти са анонимни, съдържат въпроси от **затворен и отворен** тип. За всяко едно от проучванията има пояснителен текст, съобразно целевите групи, предвижда се за участниците да бъдат с извадка въз основа на пол, възраст, образование, социално положение.

За **граждани** анкетата съдържа въпроси като: в каква степен имате доверие в НПО в област Русе; познавате ли същността, функциите и дейността на НПО; в помощ на кои уязвими групи бихте приели да работите като доброволец за НПО; кои са най-големите предизвикателства пред НПО за подобряване на дейността им в обществена полза; какво легитимира дейността на НПО в най-голяма степен и др.

За **представители на бизнеса** анкетната карта съдържа въпроси като: в каква степен имате доверие в НПО в област Русе; в кои сектори на регионалното развитие, социалната и културната сфера би имало най-голям ефект партньорството на бизнеса с НПО; кои са

основните причини, поради които фирмите търсят съдействие от НПО, работещи в подкрепа на бизнеса; как оценяват реализираните от НПО в област Русе европейски проекти и др.

МЕТОДИКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ СРЕД ГРАЖДАНИ И БИЗНЕСА В ОБЛАСТ РУСЕ

4

Методиката за провеждане на анкетното проучване представя общата рамка, обхвата, техническите параметри и технологията на проучването и цели да подпомогне процеса по съставянето на анкетните карти и работата на анкетърите на терен. Тя задава структурата и групата от въпроси, които анкетните карти трябва да съдържат, в зависимост от спецификата на целевите групи, както и изискванията по определянето и осигуряването на представителната извадка от респонденти.

ЦЕЛ НА ПРОУЧВАНЕТО: Измерване на актуалното равнище на общественото познаване и доверие в НПО сред ключови групи като бизнес и граждани в област Русе. В този контекст пред проучването се поставят няколко конкретни цели:

- Установяване на нагласите и оценката, на степента на удовлетвореността на представителите на гражданското общество и на бизнеса от работата им с НПО, на техните очаквания при бъдещо взаимодействие с НПО, за изграждане на партньорство в услуга на уязвимите групи на регионално ниво;
- Събирането на достатъчен оценъчен и фактологичен материал за разработване на обстоен анализ, с препоръки и предложения за подобряване на обществения образ и работата на НПО. Получените резултати ще бъдат разпространени сред обществеността чрез аналитичен доклад, представен на финалната пресконференция на проекта.

ИЗПОЛЗВАН МЕТОД

Пряка анонимна анкета, съответно с 12 (дванадесет) и 14 (четиринадесет) въпроса от затворен и отворен тип, съобразени със спецификата на целевата група – граждани и представители на бизнеса. Формат на структурирано интервю за събиране на информация, чрез комплект от въпроси, оформени в индивидуална анкетна карта в писмен вид, при пряко общуване на анкетъора с изследваните лица.

Използваният метод трябва да осигури висока степен на представителност на получените данни, при запазване анонимността на респондентите, освен ако самите те не желаят да се идентифицират. При набирането на информацията ще бъдат използвани специално назначени анкетьори.

ИЗПОЛЗВАН ИНСТРУМЕНТАРИУМ

1. **Анкетни карти**, съставени съобразно характеристиките на изследваните ключови групи: граждани от различни населени места на област Русе (общински центрове и съставни кметства); представители на бизнеса от цялата област Русе

Анкетната карта съдържа комбинация от предварително дефинирани закрити и открити въпроси. **Закритите въпроси** са с предварително формулирани варианти на отговор, като изследваните лица трябва да отбележат един от тях, който най-пълно покрива тяхното мнение. Когато въпросът позволява посочване на повече от един вариант на отговор, обстоятелството изрично се отбелязва като забележка в анкетната карта. **Откритите въпроси** дават възможност анкетируваният сам свободно да запише какъвто си иска отговор.

Анкетните карти съдържат и въпроси, изясняващи профила на анкетираните лица – по пол, възраст, образование, социално положение, местоживееене/месторабота.

2. **Анкетьори** за провеждане на изследването.

Анкетьорите са предварително подготвени и инструктирани лица, които провеждат анкетата при спазване на постановките на тази методика. Те представят, рязясняват накратко целите на проучването и предоставят уверение за неговата конфиденциалност.

3. **Организация** на провеждане на проучването

Проучването се провежда в рамките на Проект ACF935 „Обединени сили за развитие на общността“ и се изпълнява от Клуб „Отворено общество“ – Русе с финансовата подкрепа от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по Фонд Активни граждани България в рамките на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

4. **Обем** на представителната извадка:

Планираният обем на изследваната съвкупност е в зависимост от характеристиката на целевите групи и се определя на **минимум 50 граждани и 20 представители на бизнеса от област Русе**.

(Методиката се предоставя като базов документ за ползване на съставителите на анкетните карти и анкетъорите!)

Аналитичният доклад се основава на анкетно проучване по метода на пряко анкетиране, проведено на територията на област Русе в периода юли-август 2023 година. Той представя оценка на резултатите от проведените анкети за установяване степента на общественото доверие и на обществените очаквания от дейността на НПО в региона и съдържа изводи и препоръки за преодоляване на посочени и разграничени проблеми в съвместната работа и взаимодействието на НПО с гражданското общество и бизнеса, за подобряване на обществения образ на НПО и познаваемостта на услугите, които те извършват.

ПРОФИЛ НА АНКЕТИРАНИТЕ ГРАЖДАНИ И БИЗНЕСА В ОБЛАСТ РУСЕ

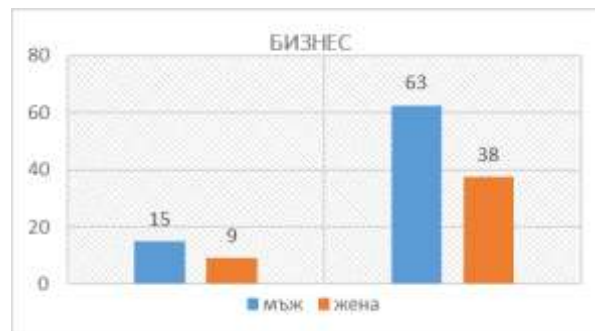
В рамките на анкетата са проучени **общо 76 (седемдесет) граждани и 24 (двадесет и четирима) представители на бизнеса** от различни населени места в област Русе. (Броят на анкетираните надвишава съответно с 26 и с 4 планирания обем). Извадката е с достатъчен обем за допустима представителност, което позволява да се изведат необходимите констатации и изводи. За повече прегледност и директна възможност за съпоставимост на отговорите ви повечето случаи таблиците включват паралелно данните от анкетите и на гражданите, и на бизнеса.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ НА АНКЕТИРАНИТЕ ГРАЖДАНИ И ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Пол	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Мъж	15	20	15	62
Жена	61	80	9	38
Общо	76	100	24	100

От анкетираните в проучването общо 76 жители на област Русе мъжете са 15, а жените – 61 , т.е. съответно 30% и 70%. При представителите на бизнеса е обратно – мъжете са повече от жените – 15 срещу 9, или 62% и 38% от съвкупността. Резултатът е случаен и съотношението по пол дава само една обща представа, то не е от съществено значение за проучването.

Графики 1 и 2 Разпределение по пол

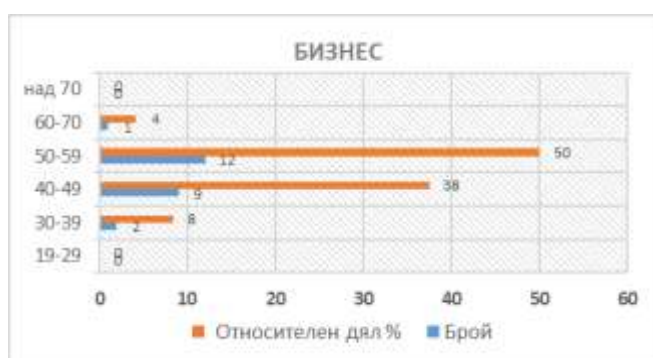
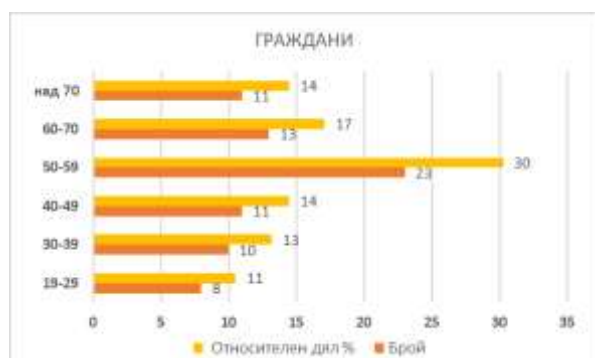

ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА АНКЕТИРАНИТЕ ГРАЖДАНИ И ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Възрастов диапазон	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
19-29 години	8	11	0	0
30-39 години	10	13	2	8
40-49 години	11	14	9	38
50-59 години	23	30	12	50
60-69 години	13	17	1	4
над 70 години	11	14	0	0
Общо	76	100	24	100

Резултатите от попълнената анкета в частта възрастов диапазон показват, че и при гражданите, и при представителите на бизнеса половината (общо 47% и 50%) са във възрастовите граници 50-59 и 60-69 години, а другите – съответно 27 и 46 на сто от анкетираните са във възрастовия обхват 30-49 години. Над 70 години са 14% от изследваната гражданска общност (при бизнеса няма анкетирани от тази възрастова група). Подобна е ситуацията и сред участвалите в проучването младежи от 19 до 29 години – анкетирани са 8 граждани и нито един от бизнес структурите. Разбира се, това не допринася за достатъчно по обхват представяне на мненията за младите хора по отделните теми. Но от друга страна, възрастовата структура при участвалите в анкетата граждани от област Русе е с чувствителен превес на лица с по-богат житейски и професионален опит, което предопределя и по-честите контакти и взаимодействие с неправителствения сектор.

Графики 3 и 4 Възрастов диапазон

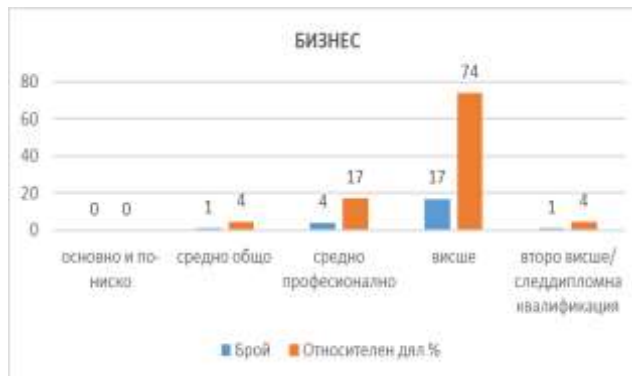
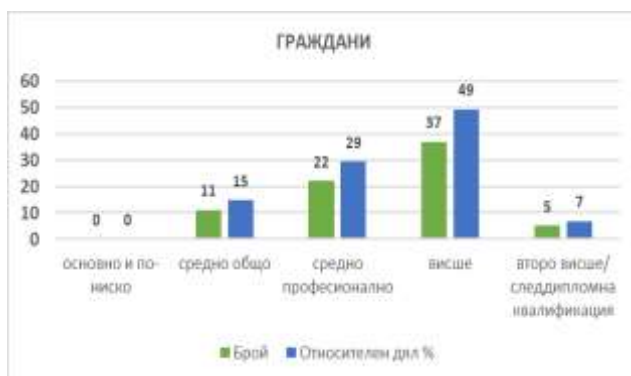
ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН НА АНКЕТИРАНИТЕ ГРАЖДАНИ И ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Образование	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
основно и по-ниско	0	0	-	-
средно общо	11	15	1	4
средно професионално	22	29	4	17
висше	37	49	17	74
второ висше или следдипломна квалификация	5	7	1	4
Общо	75	100	23	100

*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани/представители на бизнеса, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

От анкетираните в проучването общо 76 (75 са отговорилите на въпроса) граждани преобладаващата част са с висше образование – 42 (56%); още по-висок е относителният дял на висшистите сред представителите на бизнеса – те са 18 или 78 на сто от изследваната съвкупност. Със средно образование са останалите 33 граждани, като от тях 22 са завършили професионални гимназии (техникуми), а останалите 11 - средно общо образование (профилирани гимназии). Среднистите при представителите на бизнеса са едва 7 и представляват 21% от общността. От анкетираните и от двете целеви групи няма хора с основно образование. Тази силно изразена доминация на респондентите с висше и със средно образование предполага по-точен поглед и по-изразено интелектуално ниво и съответно по-високо качество на изказаните мнения, говори за по-активна гражданска позиция.

Графики 5 и 6 Образователна степен

СОЦИАЛЕН СТАТУС НА АНКЕТИРАНИТЕ ГРАЖДАНИ В ОБЛАСТТА

Статус	Брой	Относителен дял %
студент	2	3
работещ пълна заетост	47	63
работещ частична заетост	1	1
трудоустроен	2	3
безработен	3	4
работещ пенсионер	8	11
неработещ пенсионер	12	16
Общо	75	100

*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

От общо 76 (75 са отговорилите на въпроса) респонденти преобладаващата част са работещите към момента граждани от област Русе - 56 (от тях 8 са работещите пенсионери). По-малко на брой са безработните и трудоустроените (7% от общата съвкупност). Сред анкетираните има и 2 студенти, което до известна степен не може да даде по-ясна представа за наблюденията и становищата на най-младите граждани на областта по зададените въпроси за НПО. И обратно, една четвърт от изследваната извадка са пенсионери (20), чиято социална група изразява мнения по отделните въпроси с едно добро представителство – представителство с натрупан житейски, професионален и социален опит.

Графика 7 Според статуса по трудова заетост

ВИД ТЪРГОВСКО ДРУЖЕСТВО ЗА АНКЕТИРАНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Образование	Брой	Относителен дял %
едноличен търговец	1	4
дружество с ограничена отговорност	3	13
еднолично дружество с ограничена отговорност	12	50
акционерно дружество	4	17
събирателно дружество	0	0
друга бизнес структура	4	17
Общо	24	100

Половината от търговските дружества, чийто представители са анкетирани за целите на изследването, са еднолични с ограничена отговорност (ЕООД). Акционерните дружества са 4, ООД – 3, а 1 е едноличен търговец (ЕТ). От предложените алтернативни отговори никой не е посочил събирателно дружество, докато четирима от респондентите дават като възможност друга бизнес структура – земеделска кооперация, ЕАД, аграрен комплекс.

Графика 8 Според вида на търговското дружество

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ ОБЛАСТТА

Населено място	Брой
село	24
общински център	16
областен град	35
Общо	75

*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

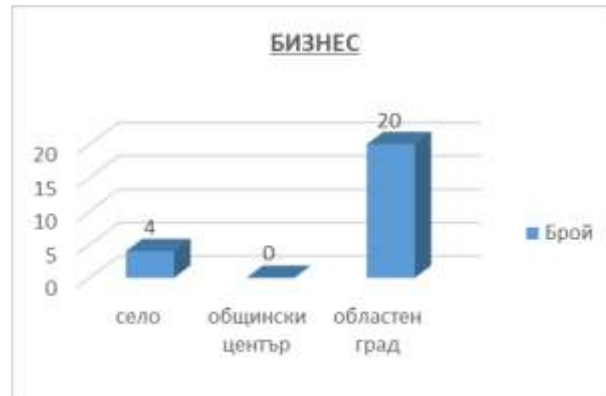
Според местоживеенето им анкетираните граждани се разпределят в диапазона от 16 до 35 (от общо 75), като преобладаващата част са от областния град Русе, следвани от живеещите в селата и тези в общински център.

СЕДАЛИЩЕ НА ТЪРГОВСКОТО ДРУЖЕСТВО НА АНКЕТИРАНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БИЗНЕСА

Населено място	Брой
село	4
общински център	0
областен град	20
Общо	24

На въпроса къде е седалището на тяхното търговско дружество 20 от представителите на бизнеса са уточнили, че то е в областния град, а 4 – в село. Със седалище в общински център няма регистрирано нито едно търговско дружество.

Графика 9 и 10 Разпределение по местоживеене

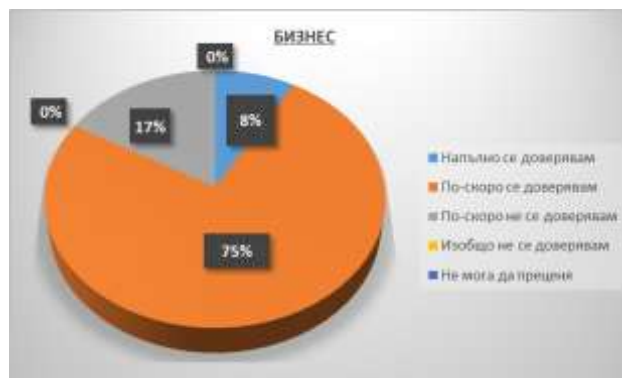
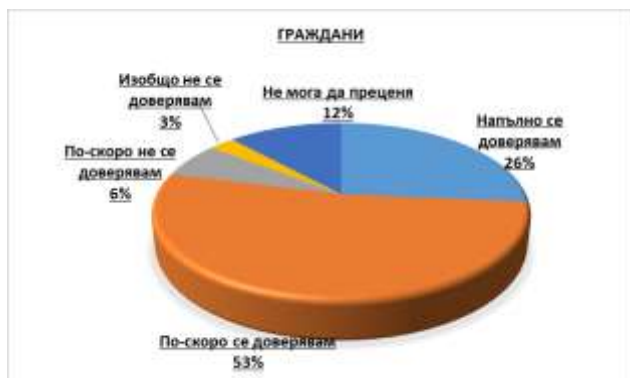
АНАЛИЗ НА ОТГОВОРИТЕ ОТ АНКЕТНОТО ПРОУЧВАНЕ СРЕД ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА В ОБЛАСТ РУСЕ

Въпрос 1. В каква степен имате доверие в НПО в област Русе?

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Напълно се доверявам	20	26	2	8
По-скоро се доверявам	40	53	18	75
По-скоро не се доверявам	5	6	4	17
Изобщо не се доверявам	2	3	0	0
Не мога да преценя	9	12	0	0
Общо	76	100	24	100

Доверието в НПО е отбелязано с положителен знак в отговорите на значителната част и от двете целеви групи - анкетиранияте граждани и анкетиранияте представители на бизнеса. Напълно се доверяват на третия сектор 26% от гражданите и 8% от бизнеса, но повечето от респондентите посочват нюансираното „по-скоро се доверявам“, което красноречиво допълва картината – съответно 53% и 75% от анкетиранияте! Прави впечатление, че едва 10 на сто от гражданите по-скоро или изобщо не се доверяват на дейността на НПО. При анкетиранияте представители на бизнеса само четирима са с незадоволително мнение за НПО. Останалите 12% от участвалите в проучването граждани не могат да преценят дали имат доверие в НПО, като в последващия въпрос №4 ще дадат евентуален отговор защо? Докато при бизнеса няма нито един такъв отговор!

Графика 11 и 12 Степен на доверие в НПО

Въпрос 2. Ако имате доверие в НПО в област Русе, защо?

(допуска се повече от един отговор)

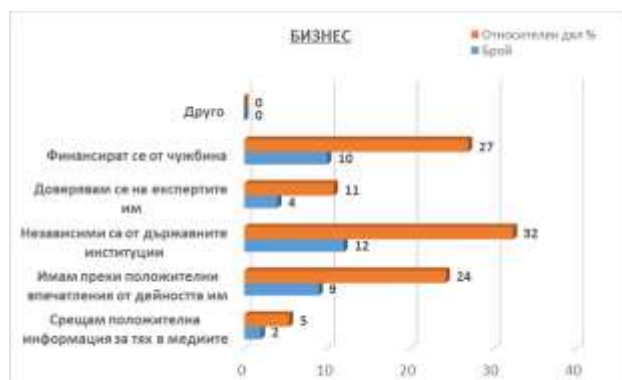
Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Срещам положителна информация за тях в медиите	22	23	2	5
Имам преки положителни впечатления от дейността им	25	26	9	24
Независими са от държавните институции	18	19	12	32
Доверявам се на експертите им	26	27	4	11
Финансират се от чужбина	4	4	10	27
Друго	0	0	0	0
Общо	95	100	37	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Следващите три въпроса са с акценти върху това защо имате или нямате доверие в НПО, тоест те са своеобразно продължение на въпрос №1. На този въпрос, касаещ положителното отношение към дейността на НПО в област Русе, като алтернативни отговори от анкетираните граждани и представители на бизнеса са посочени всички дадени възможности. Най-масово се визира наличието на преки положителни впечатления от дейността на НПО – съответно 26% и 24%, докато при останалите отговори, макар и някои с по-голям относителен дял, има известни различия в мненията. Например, гражданите посочват като важно доверяването в

експертите на НПО, срещаната положителна информация в медиите и независимостта на третия сектор от държавните институции (съответно 27%, 23% и 19%). При бизнеса повече от акцентите са поставени върху независимостта от държавните институции, финансирането на НПО от чужбина и доверяването в експертите (съответно 32%, 27% и 11%).

Графики 13 и 14 При положение, че има доверие в НПО

Въпрос 3. Ако нямате доверие в НПО в област Русе, защо?

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Срещам негативна информация от тях в медиите	2	22	1	17
Нямам никаква или е недостатъчна информацията за дейността им	3	33	3	50
Имам преки отрицателни впечатления от дейността им	0	0	0	0
Не се доверявам на експертите им	3	33	0	0
Финансират се от чужбина	1	11	1	17
Зависими са от държавните институции	0	0	0	0
Независими са от държавните институции	0	0	0	0
Друго	0	0	1	17
Общо	9	100	6	100

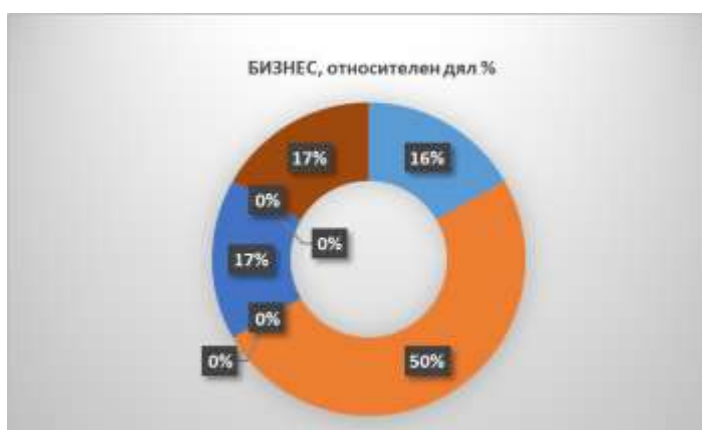
*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

От отговорите на въпрос №1 стана ясно, че 10% от анкетираните граждани по-скоро нямат или изобщо няма доверие в НПО. Защо? От общо 9 посочени отговора 3 отговора са, защото не се

доверяват на експертите на тези организации, и други 3 отговора - защото нямат никаква или е недостатъчна информацията за дейността им. Два са отговорите са, защото респондентите срещат негативна информация от НПО в медиите и един от тях, защото НПО се финансират от чужбина. Най-голям е делът на представителите на бизнеса, които изразяват недоверие в НПО с отговора „нямам никаква или е недостатъчна информацията за дейността им“. Другият тип недоволство се дължи на негативна информация в медиите, защото НПО се финансират от чужбина и защото не се знае от кого са зависими НПО (по 17% за всеки отговор).

15

Графики 15 и 16 При положение, че няма доверие в НПО

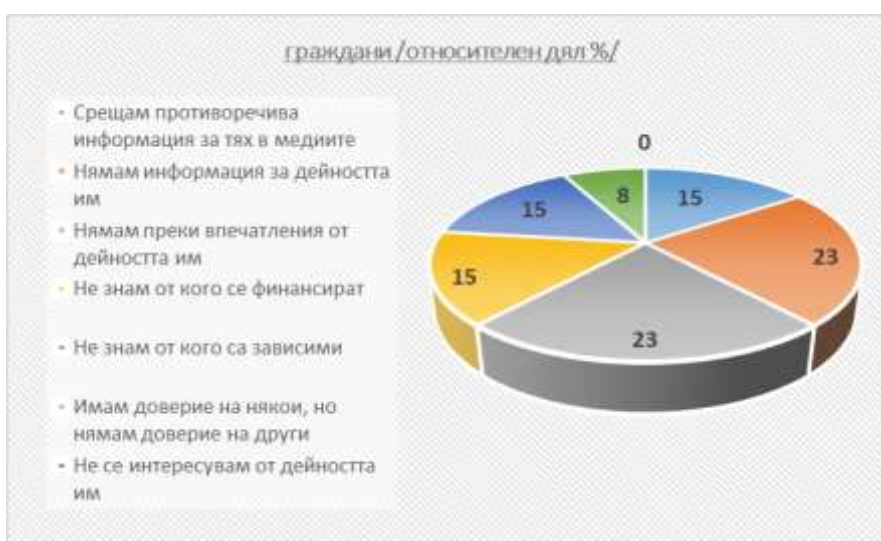
Въпрос 4. Ако не можете да прецените дали имате доверие в НПО в област Русе, защо?

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Срещам противоречива информация за тях в медиите	2	15	0	0
Нямам информация за дейността им	3	23	0	0
Нямам преки впечатления от дейността им	3	23	0	0
Не знам от кого се финансират	2	15	0	0
Не знам от кого са зависими	2	15	0	0
Имам доверие на някои, но нямам доверие на други	1	8	0	0
Не се интересувам от дейността им	0	0	0	0
Общо	13	100	0	100

*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

На този въпрос №4 отговорите са общо 13, дадени от 9 граждани, докато от бизнеса не са имали колебание по отношение на доверието в НПО. Едни от анкетираните не могат да преценят дали имат доверие в НПО, защото нямат информация или преки впечатления от дейността им, други не знаят от кого се финансират или от кого са зависими, трети срещат противоречива информация в медиите и т.н.

Графика 17 и 18 При положение, че липсва преценка за доверие в НПО

Въпрос 5. Познавате ли същността, функциите и дейността на НПО?

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Да, много добре	17	24	8	35
Отчасти	46	64	14	61
Не познавам	9	13	1	4
Общо	72	100	23	100

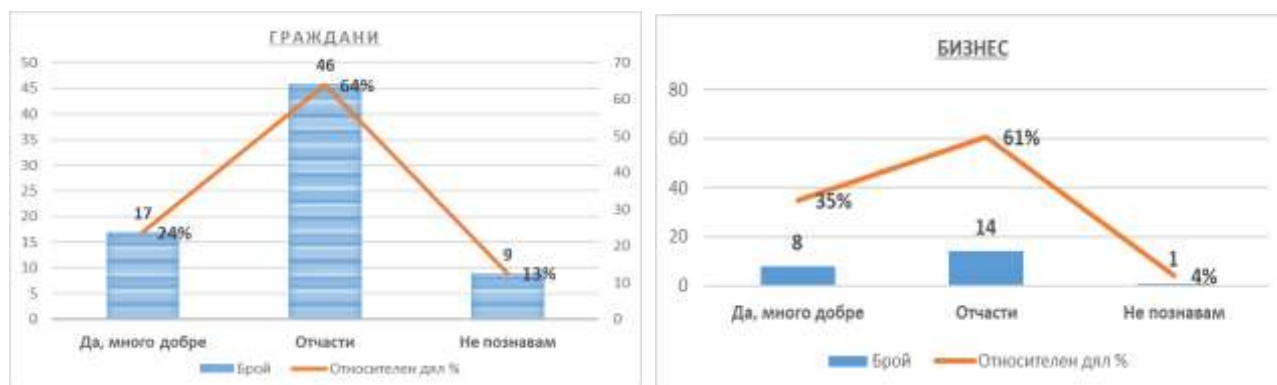
*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

Преобладаващата част (64%) от анкетираните представители на гражданското общество са посочили, че познават отчасти същността, функциите и дейността на НПО. Значително по-малко от респондентите (24%) отговарят, че ги познават много добре. Малко над една десета не познават НПО. Подобни са резултатите от отговорите на представителите на бизнеса – 61%

познават, макар и отчасти, дейността на НПО, а 35% са напълно наясно с това. Общо петима от участниците в проучването не са отговорили на въпроса, но това по-скоро се дължи на невнимание при попълването на анкетата, отколкото на отсъствие на мнение. Възможно е това да означава, че те просто не са информирани или пък не се сещат какви са дейностите на НПО...

17

Графики 19 и 20 Познаване на същността и дейността на НПО

Въпрос 6. Кой са източниците ви на информация за дейността на НПО от региона?

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ		БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %	Брой	Относит. дял %
Официалните сайтове на НПО	10	11	2	7
Медиите	30	34	8	29
Директни контакти с НПО	26	29	15	54
Близки и познати	23	26	3	11
Общо	89	100	28	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица! За разлика от въпросите, където изрично е указано, че се допуска повече от един отговор, тук без да се посочва това условие анкетираните също са дали по повече от един отговор.

На този въпрос за източниците на информация за дейността на НПО анкетираните граждани са посочили всички дадени възможности. Най-масово се визират медиите - 42%, директните контакти със самите НПО – 36%, докато 32% ползват като източници казаното от свои близки и познати. От официалните сайтове на НПО необходимата им информация получават едва 11% от анкетираните. Доста по-отчетливо са дали отговора, че източници на информация за дейността им са директните контакти с НПО представителите на бизнеса - повече от

половината респонденти (54%). Като втори по масовост на използване комуникационен канал са посочени медиите – 29%, а общо 18% от анкетираните сред бизнеса се информират за НПО и тяхната дейност от близки и познати или от официалните сайтове на третия сектор.

Графики 21 и 22 Източници на информация за дейността на НПО

Въпрос 7. По какъв повод сте комуникирали и взаимодействали с НПО или техни представители?

(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ	
	Брой	Относит. дял %
При участие в проект или инициатива	28	31
За съдействие при решаване на общественозначими проблеми	17	19
За съдействие/конкретна помощ по личен въпрос	9	10
На публично събитие	30	33
Друго	6	7
Общо	90	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
При участие в съвместен проект или инициатива	4	12
За съдействие при решаване на общественозначими местни проблеми	1	3

За съдействие при решаване на проблем на дружеството	0	0
За съдействие при разработване на проекти по европейски програми	2	6
Ползване на квалифицирана помощ по различни въпроси	2	6
Организиране и провеждане на благотворителни събития	9	26
Участие в кръгли маси, срещи дискусии по конкретни програми и проекти	14	41
Друго	2	6
Общо	34	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Отговорите на този въпрос, който е зададен и на двете целеви групи, са почти в същите рамки като съдържание, макар че тези за представителите на бизнеса са с повече варианти поради естеството на дейността им. Анкетираните граждани най-често са комуникирали и взаимодействали с НПО на публични събития, които са посещавали по покана на дадена организация (33%). При участие в проект или инициатива е следващият повод за взаимодействие с НПО (31%). Макар и по-редки, но има и случаи, в които гражданите са имали комуникация с НПО по повод съдействие при решаване на общественозначими проблеми или са ги потърсили за съдействие/конкретна помощ по личен въпрос. Някои анкетираните (7%) са дали отговор „друго“, но без да пояснят какво означава това.

Доста по-пъстра е картината при бизнеса. Неговите представители са посочили като повод за комуникиране и взаимодействие с НПО участието в кръгли маси, срещи дискусии по конкретни програми и проекти; организирането и провеждането на благотворителни събития; при участие в съвместен проект или инициатива – като относителни дялове съответно 41, 26 и 12 на сто от съвкупността. За разлика от гражданите при бизнеса част от причините, които са породили взаимно контактуване с НПО, е и ползването на квалифицирана, експертна помощ по различни въпроси, както и за съдействие при разработване на проекти по европейски програми.

Графики 23 и 24 Комуникация и взаимодействие с НПО

Въпрос 8. Бихте ли работили като доброволец за НПО?

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ	
	Брой	Относит. дял %
Да	17	23
По-скоро да, зависи от дейността	29	40
По-скоро не	10	14
Не	7	9
Не мога да преценя	10	14
Общо	73	100

*Сборът от броя на отговорите е по-малък от броя на анкетираните граждани, тъй като някои не са посочили нито един от отговорите.

63%, 23%, 14%. Това са трите основни обобщени резултата от отговорите на анкетираните граждани дали биха работили като доброволци за НПО. Те носят различен знак и в случая готовността на близо две трети от респондентите да се включат в различни дейности на НПО е една положителна тенденция през последните години. Макар и по-голямата част от отговорилите с „да“ да държат на уговорката, че биха станали доброволци, но това ще зависи и от дейността, за която ги призовават, не прави нещата по-малко решителни за тях. Затова интересни са и отговорите им в следващия въпрос №9 от анкетата, където те изразяват своите предпочитания в помощ на кои уязвими групи биха приели да работят за НПО. Що се касае до останалите анкетирани граждани, по-интересно е изразеното мнение „не мога да преценя“, отколкото изказания отказ да станат доброволци. Винаги един такъв безучастен отговор като че ли е даван ей така, на англо, и не допринася пълноценно за изследването.

Въпрос 9. Ако отговорът ви на предходния въпрос е „Да“ или „По-скоро да, зависи от дейността“, в помощ на кои уязвими групи бихте приели за работите?
(допуска се повече от един отговор)

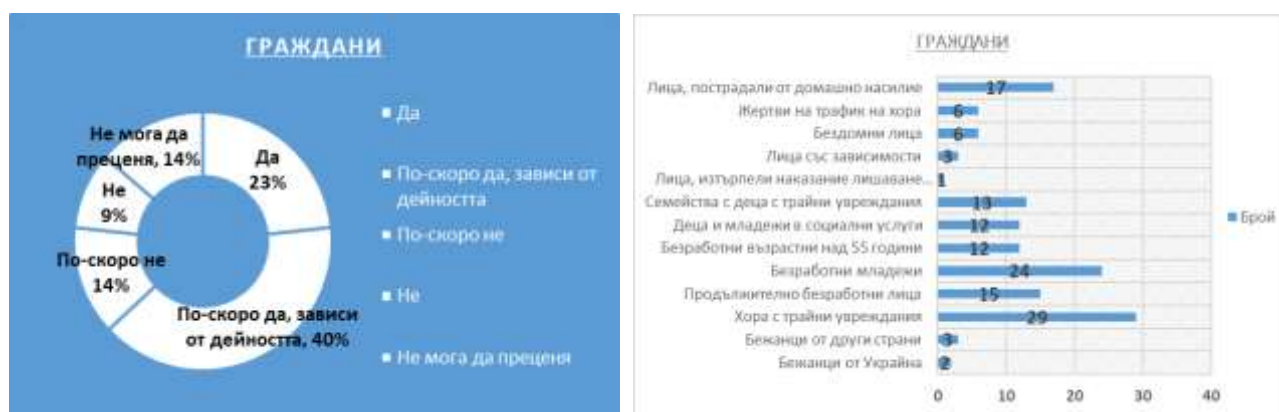
Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ	
	Брой	Относит. дял %
Бежанци от Украйна	2	1
Бежанци от други страни	3	2
Хора с трайни увреждания	29	20
Продължително безработни лица	15	10
Безработни младежи	24	17
Безработни възрастни над 55 години	12	8
Деца и младежи в социални услуги	12	8
Семейства с деца с трайни увреждания	13	9
Лица, изтърпели наказание лишаване от свобода	1	1
Лица със зависимости	3	2
Бездомни лица	6	4
Жертви на трафик на хора	6	4
Лица, пострадали от домашно насилие	17	12
Общо	143	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Отговорите тук са почти с равна тежест, тъй като, както стана ясно от предходния въпрос №8, 63% от анкетираните граждани от област Русе са с положително мнение по въпроса за доброволчеството и са посочили всички възможни отговори за уязвимите групи, за които биха работили с НПО. На първите места анкетираните са отбелязали хората с трайни увреждания, безработните младежи, лицата, пострадали от домашно насилие, и продължително безработните лица (съответно 29, 24, 17 и 15). Семействата с деца с трайни увреждания, децата и младежите в социални услуги, безработните възрастни над 55 години са в отговорите на по 13 и 12 от анкетираните. Останалите 6 от алтернативните отговори са с акцент бездомните лица, жертвите на трафик на хора, лицата със зависимости, лицата, изтърпели наказание лишаване от свобода и бежанците, които варират от 6 до 1. Всъщност първите два отговора в таблицата – за бежанците като уязвими групи, дават известна представа за нагласите и в регионален мащаб по отношение на бежанците – към всички и към тези от

Украйна в частност. Отговорите са твърде малко в сравнение с останалите. В крайна сметка обаче предпочитанията на респондентите, отговорили в полза на една или друга уязвима група, за която биха работили доброволно с НПО, могат да се приемат като изява на положително отношение към всяка една от тях.

Графики 25 и 26 Участие като доброволец и в помощ на кои уязвими групи

Въпрос 8. Бихте ли се включили в проект или инициатива на НПО в решаването на важни местни проблеми?

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
Да, във всички случаи	3	13
Да, но ако ми е интересна и близка инициативата	9	38
Да, но само ако е необходимо	10	42
Не, в никакъв случай	2	8
Не мога да преценя	0	0
Общо	24	100

Да, бизнесът проявява положително отношение към проектите и инициативите на НПО в решаването на важни местни проблеми, но в готовността му да се включи в тях личи известен баланс. От отговорите е видно, че 42% от анкетираните биха се включили, но само ако е необходимо. Други 38% от представителите на бизнеса биха го направили, ако им е интересна и близка инициативата. И само 13% ще го сторят „във всички случаи“! Това са трите основни

резултата от отговорите на въпрос №8. Има и още два алтернативни отговора, но мнение „не мога да преценя“ не е дал никой, а пълен отказ да се включат в проект и инициатива на НПО за решаването на важни местни проблеми са изразили само двама от всички анкетирани представители на русенския бизнес.

Графика 27 Партньорство с НПО в проект или инициатива

Въпрос 9. В кои сектори на регионалното развитие, социалната и културната сфера би имало най-голям ефект партньорството на бизнеса и НПО?

(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
Инфраструктура	6	12
Търговия, ресторантьорство и хотелиерство	1	2
Местен туризъм и развлечения	7	13
Услуги	14	27
IT сектор	3	6
Културни, спортни и младежки дейности	12	23
Развитие на социални услуги за уязвими групи	8	15
Не мога да преценя	1	2
Друго	0	0
Общо	52	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Компетентността и визията на бизнеса са важни аспекти от цялостната му дейност, от неговия успешен мениджмънт. Затова как вижда не само своето собствено бъдеще, но и на отделни сектори на регионалното развитие, социалната и културната сфера би имало най-голям ефект партньорството, в частност и с НПО. Именно кои сектори се нуждаят от усъвършенстване, за да направят ефективно взаимодействието му с НПО, са в същината на този въпрос. Общо половината от анкетираните представители на бизнеса смятат, че това са секторите услуги и културни, спортни и младежки дейности. В развитието на социални услуги за уязвими групи виждат успешно партньорство с НПО други 15% от респондентите (и досега има редица примери в тази сфера, където бизнес и неправителствени организации са помогнали на не малко хора от уязвимите групи). По-голям ефект в подобно партньорство според бизнеса би имало и в местния туризъм и развлеченията, в инфраструктурата, в IT сектора. Само един от анкетираните е маркирал отговора „не мога да преценя“.

Графика 28 Сектори с най-голям ефект за партньорство с НПО

Въпрос 10. В помощ на кои уязвими групи бихте приели за работите в партньорство с НПО от област Русе?

(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
Бежанци от Украйна	4	8
Бежанци от други страни	0	0
Хора с трайни увреждания	7	13

Продължително безработни лица	4	8
Безработни младежи	13	25
Безработни възрастни над 55 години	0	0
Деца и младежи в социални услуги	7	13
Семейства с деца с трайни увреждания	9	17
Лица, изтърпели наказание лишаване от свобода	0	0
Лица със зависимости	1	2
Бездомни лица	1	2
Жертви на трафик на хора	1	2
Лица, пострадали от домашно насилие	6	11
Общо	53	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

Анкетираните представители на бизнеса от област Русе са с положително мнение по въпроса за необходимостта и в помощ на кои уязвими групи биха работили с НПО. Най-много пъти участниците са отбелязали безработните младежи, семействата с деца с трайни увреждания, хората с трайни увреждания, децата и младежите в социални услуги, лицата, пострадали от домашно насилие (съответно 25, 17, по 13 и 11 отговора). Други от алтернативните отговори са с акцент продължително безработните лица, бездомните лица, жертвите на трафик на хора, лицата със зависимости, както и бежанците (от Украйна), които варират от 8 до 2 отговора. Всъщност първите два отговора в таблицата – за бежанците като уязвими групи, дават известна представа за нагласите и в регионален мащаб по отношение на бежанците, дават обаче и представа за разликата в предпочитанията – бизнесът е ориентиран изцяло към бежанците от Украйна, докато гражданите посочват бежанците като цяло.

Графика 29 В помощ на кои уязвими групи партньорство с НПО

Въпрос 10. Кои са най-големите предизвикателства пред НПО за подобряване на дейността им в обществена полза?

(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ	
	Брой	Относит. дял %
Недостиг на финансови средства за дейността на НПО	29	19
Насочване на голяма част от средствата от ЕС към публичната администрация	11	7
Силна конкуренция за наличното проектно финансиране	7	5
Наличие на партийно-политическо влияние върху финансирането на НПО	11	7
Оттегляне на много донори	6	4
Липса на материална база	12	8
Липса на подкрепа от държавата и общината	19	13
Недостатъчно доверие от местните общности и граждани	18	12
Недостатъчна реална подкрепа от страна на бизнеса	8	5
Недостиг на човешки ресурси	9	6
Неблагоприятна медийна среда/ неадекватност на социалните медии	4	3

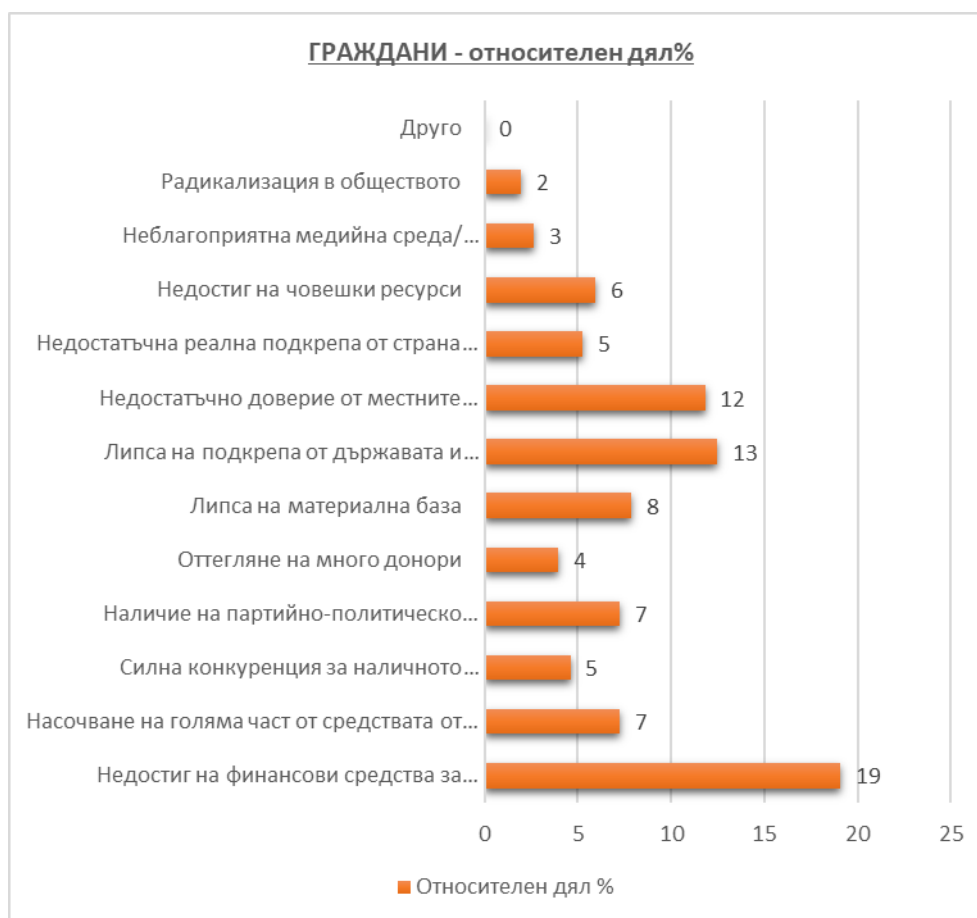
Радикализация в обществото	3	2
Друго	0	0
Не мога да преценя	15	10
Общо	152	100

**Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!*

27

На този въпрос, изследващ мненията за подобряване на дейността на НПО в обществена полза, за повишаване на тяхната експертиза и капацитет в услуга на уязвимите групи в региона, като възможни са посочени всичките налични дванадесет алтернативи. Всъщност те са и основни предизвикателства, пред които са изправени НПО. Най-масово анкетираните граждани посочват недостига на финансови средства за дейността на НПО – 19% от съвкупността. Като на част от големите предизвикателства пред НПО е наблегнато повече и на липсата на подкрепа от държавата и общината и на недостатъчното доверие от местните общности и гражданите (13% и 12%). Според респондентите от важно значение още е да се преодолява партийно-политическото влияние върху финансирането на НПО; недостатъчната реална подкрепа от страна на бизнеса; оттеглянето на много донори. За други от анкетираните положително върху ефективността в дейността на НПО би се отразило, ако я нямаше неблагоприятната медийна среда (най-вече неадекватността на социалните медии), наблюдаваната радикализация в обществото, а също недостигът на човешки ресурси, липсата на материална база. Отговорите „насочване на голяма част от средствата от ЕС към публичната администрация“ и „силна конкуренция за наличното проектно финансиране“ са допълнителна илюстрация към наличните предизвикателства в дейността на НПО. Разбира се, не липсват и такива участници в изследването, дори напротив, които са дали познатия безличен отговор „не мога да преценя“ (цели 10% от всички анкетирани).

Графика 30 Най-големите предизвикателства пред НПО за подобряване на дейността им

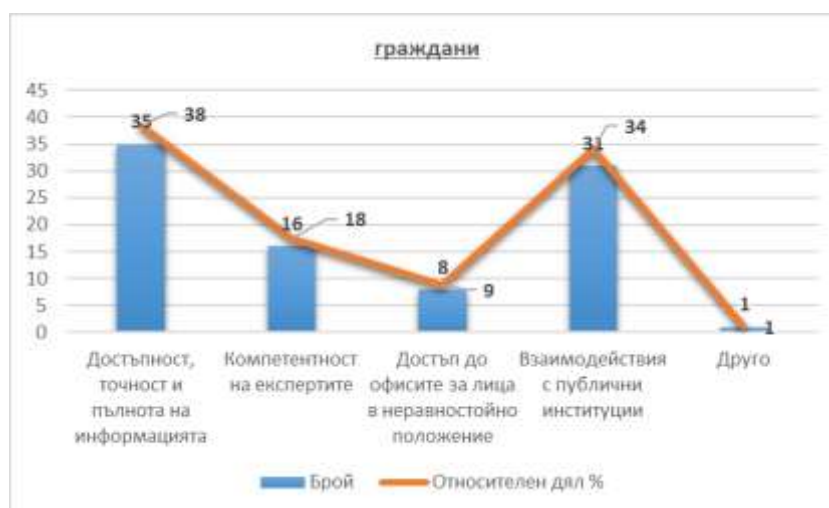
Въпрос 11. Според вас кой аспект от дейността на НПО най-много се нуждае от усъвършенстване в услуга на уязвимите групи?
(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ	
	Брой	Относит. дял %
Достъпност, точност и пълнота на информацията	35	38
Компетентност на експертите	16	18
Достъп до офисите за лица в неравностойно положение	8	9
Взаимодействия с публични институции	31	34
Друго	1	1
Общо	91	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

„Достъпност, точност и пълнота на информацията“ е отговорът, който са дали над една трета от анкетираните (38%) на един от доминиращите за анализа въпрос. Със съвсем близък относителен дял е и посоченият аспект „Взаимодействие с публични институции“ - 34%, което е може би най-силното желание на гражданското общество. Малко учудващо на трето място (18%) е „компетентността на експертите“, но тя всъщност е положително оценена още при въпросите за доверието в дейността на НПО. На достъпа до офисите за лица в неравностойно положение като аспект от дейността, нуждаещ се от усъвършенстване, са акцентирали 8% от анкетираните граждани. Естествено, неговото въвеждане предоставя най-голямото удобство за тази уязвима група потребители на услуги от НПО.

Графика 31 Какво в дейността на НПО да се усъвършенства

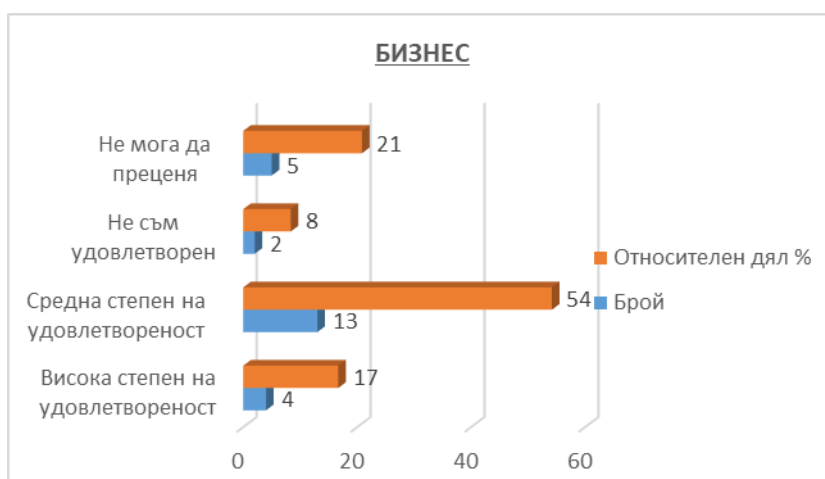

Въпрос 11. Посочете степента на удовлетвореност от работата си с НПО.

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
Висока степен на удовлетвореност	4	17
Средна степен на удовлетвореност	13	54
Не съм удовлетворен	2	8
Не мога да преценя	5	21
Общо	24	100

Успешните резултати от съвместна дейност е предпоставка за търсене на нови възможности за взаимодействие в услуга на хората и най-вече на уязвимите групи, каквито са посоките в работата на НПО и на бизнеса. Затова и така поставен, отговорите на въпроса дава една макар и по-обща оценка на база личните впечатления за удовлетвореността на бизнеса от работата си с НПО. Общо 71% от анкетираните определят като висока и средна степента на удовлетвореност, с значителен превес на средната степен. Едва 8% от респондентите я изразяват неудовлетвореност. И при този въпрос обаче не е за пренебрегване делът на посочилите опцията „не мога да преценя“ (21%). Вероятно не са участвали в нищо съвместно като дейност с НПО, не са ползвали никаква тяхна услуга, в противен случай е логично да са придобили все пак някакво впечатление.

Графика 32 Степен на удовлетвореност от работата с НПО

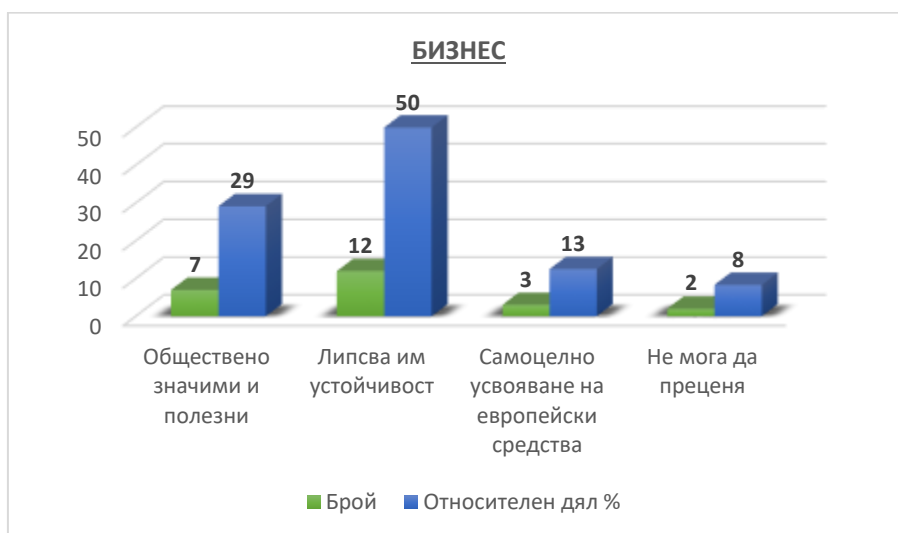

Въпрос 12. Как оценявате реализираните от НПО в област Русе проекти европейските и програми и фондове?

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
Обществено значими и полезни	7	29
Липсва им устойчивост	12	50
Самоцелно усвояване на европейски средства	3	13
Не мога да преценя	2	8
Общо	24	100

Половината от анкетираните представители на бизнеса (50%) смятат, че липсва устойчивост на проектите, макар че въпросът за устойчивостта на проектите е основен. Има и трима, определили усвояването на европейски средства от НПО като „самоцелно“. 29% от респондентите оценяват реализираните от НПО европейски проекти като обществено значими и полезни. Само 8% от анкетираните не са в състояние да направят преценка или не са запознати с тази проблематика.

Графика 33 Оценка за реализираните от НПО европейски проекти

Въпрос 12. Според Вас какво легитимира дейността на НПО в най-голяма степен?
(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	ГРАЖДАНИ	
	Брой	Относит. дял %
Партньорство с политическа партия	5	4
Партньорство с институциите на ЕС, участие в европейски платформи	14	10
Партньорство с държавните институции и/или с местната власт	18	13
Използване на механизми за натиск чрез протест	5	4
Участие във формирането на политики	9	7
Предоставяне на експертно знание	24	18

Диалог с гражданите, застъпничество за определени права или политики	35	26
Широка представителност чрез голям брой членове	24	18
Друго	0	0
Общо	134	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

32

Не случайно диалогът с гражданите, застъпничеството, експертността и широката представителност са сред най-често срещаните отговори на този съществен за цялостната дейност на НПО въпрос. Анкетираните ценят и подчертават като красноречива качествена характеристика на НПО партньорството – и с институциите на ЕС, и с държавните институции и местната власти, и с политическата система. Дейността на НПО в голяма степен легитимират и участието им във формирането на политики и използването на механизми за обществено достояние и по-широко участие в европейски платформи. В този смисъл може да се каже, че гражданите, гражданското общество оценяват същността на НПО, разпознават тяхната дейност в полза на обществото и на отделната личност, с доверие посрещат всяка тяхна инициатива и призив за участие в различни каузи.

Графика 34 Какво легитимира дейността на НПО

Въпрос 13. Кой са основните причини, поради които фирмите търсят съдействие от НПО, работещи в подкрепа на бизнеса?

(допуска се повече от един отговор)

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
Фирмите не са уверени, че могат да защитят самостоятелно собствения си интерес и търсят подкрепата на по-големи бизнес обединения	0	0
Фирмите разчитат на експертиза, за да получат повече информация и да аргументират по-добре жалбите си	6	24
Фирмите разчитат на авторитета на НПО и възможности за посредничество	0	0
Фирмите се страхуват, че ще станат обект на натиск и засилени проверки	1	4
Фирмите разчитат на посредничество за взаимодействие с общината или други институции	2	8
Не сме се обръщали за съдействие	16	64
Друго	0	0
Общо	25	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица!

За съжаление, проучването не представя по-точна оценъчна картина като отговори на въпроса за причините, поради които фирмите търсят съдействие от НПО, работещи в подкрепа на бизнеса, тъй като повече от половината от анкетираните лица, са отговорили на въпроса съответно „не сме се обръщали за съдействие“ (64%). Фирмите разчитат на експертиза, за да получат повече информация и да аргументират по-добре жалбите си, смятат 24% от анкетираните. Общо трима от всичките 25 попълнили анкетата представители на бизнеса подчертават, че фирмите разчитат на посредничество за взаимодействие с общината или други институции или пък че се страхуват, че ще станат обект на натиск и засилени проверки. Изводът е, че на бизнес структурите от различни браншове не им е безразлична или непозната помощта, която могат да потърсят и получат от НПО.

Графика 35 Търсят ли фирмите съдействие от НПО

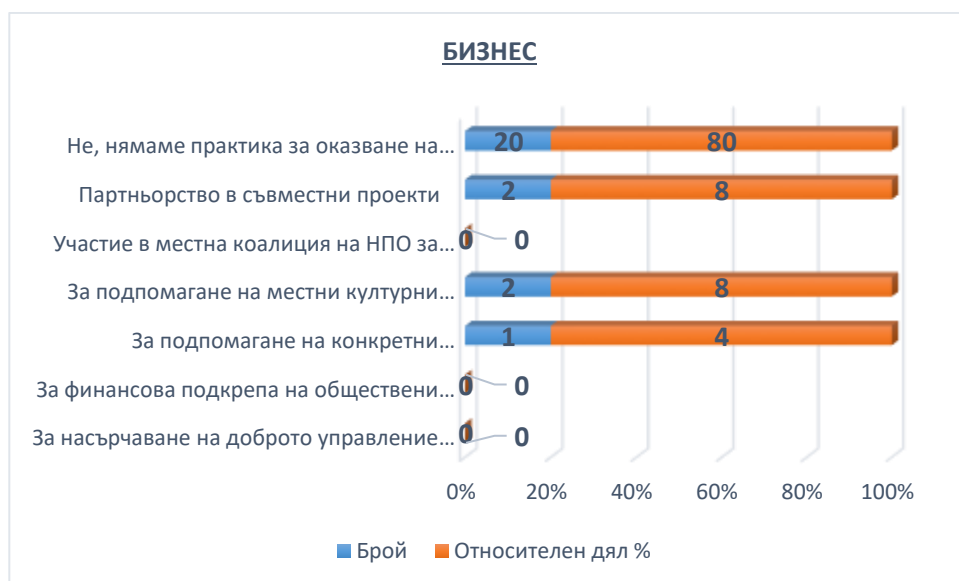
Въпрос 14. Вашата бизнес организация има ли програма за подкрепа на гражданското общество в област Русе?

Алтернативни отговори	БИЗНЕС	
	Брой	Относит. дял %
За насърчаване на доброто управление и гражданското участие	0	0
За финансова подкрепа на обществени фондове, създадени от общините	0	0
За подпомагане на конкретни инициативи на НПО в социалната сфера	1	4
За подпомагане на местни културни инициативи: читалище, библиотека, учебни заведения, надарени ученици	2	8
Участие в местна коалиция на НПО за прозрачност и добро управление	0	0
Партньорство в съвместни проекти	2	8
Не, нямаме практика за оказване на такава подкрепа	20	80
Общо	25	100

*Относителният дял в проценти е на базата на броя на дадените отговори, а не на база на анкетираните лица! За разлика от въпросите, където изрично е указано, че се допуска повече от един отговор, тук без да се посочва това условие анкетираните също са дали по повече от един отговор.

Крайно убедителен е отговорът на 80% от анкетираните лица - „не, нямаме практика за оказване на такава подкрепа“. Все пак има фирми, които са изградили свои програми и подпомагане на местни културни инициативи: читалище, библиотека, учебни заведения, надарени ученици. Бизнес организации подкрепят и съответно подпомагат конкретни инициативи на НПО в социалната сфера, което е и характерно в област Русе. Разбира се, разчита се взаимно и на партньорство в съвместни проекти, смятат 8% от анкетираните. Тук може да се очертае един извод – нужни са допълнителни насърчителни мерки за финансова подкрепа на обществени фондове, създадени от общините; съдействие за доброто управление и гражданското участие, за местна коалиция на НПО за прозрачност и добро управление.

Графика 36 Имате ли програма за подкрепа на гражданското общество в област Русе

ОБОБЩЕН АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНОТО АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ СРЕД ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА В ОБЛАСТ РУСЕ

ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

36

Въпросите от анкетата са изведени в различни групи по сходни признаци, като при всяка една от групите се цели да се изследват най-важните аспекти от функциите и всекидневната работа на НПО, на комуникирането и взаимодействието на третия сектор с гражданите и бизнеса. Разбира се, тези аспекти са в постоянна и неразривна връзка, често се преплитат, но отговорите на представителите на гражданското общество и на бизнеса от област Русе в крайна сметка очертават една, макар и моментна, картина и поставят добра основа за гражданско наблюдение, контрол и ефективно партньорство между НПО, институции и медии в подкрепа на най-уязвимите групи. Каквато е и **основната цел на проекта** „Обединени сили за развитие на общността“.

За удобство и прегледност за всяка една от отбелязаните по-долу групи са извлечени общи констатации, изводи и препоръки, които са съществена част от анализа на анкетното проучване.

Групите от въпроси към гражданите и към представителите на бизнеса могат да бъдат обединени със следните акценти:

- Степента на доверие на гражданите и бизнеса в НПО и обосновките за различните варианти;
- Познаване на същността, функциите и дейността на НПО, източниците на информиране за работата на НПО и за взаимодействието с НПО;
- Възможностите за доброволчество, взаимодействие в проекти и инициативи на НПО в помощ на уязвими групи и партньорство в различни сектори;
- Най-големите предизвикателства пред НПО, оценка на реализираните от НПО европейски проекти в региона и нивото на удовлетворение от съвместната работа и необходимите усилия в услуга уязвимите групи;

- Какво легитимира дейността на НПО, търсят ли фирмите съдействие от НПО и защо, имат ли бизнес организациите програми за подкрепа на гражданското общество.

ВАЖНО УТОЧНЕНИЕ: Тъй като аналитичният доклад обхваща резултатите и от двете анкети, това неминуемо води до дублиране на номерата на въпросите в тях. Затова бе необходимо да се отбележат в различни цветове съответните въпроси – [със синьо](#) са отбелязани въпросите от анкетата с гражданите, а [с червено](#) – от анкетата с представителите на бизнеса. Става дума за въпросите след №8, тъй като тези от №1 до №7 са еднакви като текст и съдържание. Освен този цветови белег при въпросите допълнително са обозначени и отделните таблици и графики към тях – там най-отгоре на всяка ясно е написано, че резултатите са или за гражданите, или за представителите на бизнеса.

37

Анализ на отговорите на гражданите и бизнеса за степента на доверие в НПО и обосновките за различните варианти

(въпроси 1-4)

Участниците в проучването са дали своето мнение доколко имат доверие в НПО и с това са допринесли за една по-обща оценка за тяхната дейност в област Русе. Известно е, че у нас неправителствените организации остават сравнително малко познати, често те са сред най-обсъжданите и най-критикуваните. В тези първи четири въпроса от анкетите – еднакво зададени и за гражданите, и за представителите на бизнеса, се определя не само степента на доверие, но и основните причини за това. От отговорите е видно, че в област Русе третият сектор се ползва с едно сравнително високо доверие – за всяка от целевите групи съответно 79% и 83% (сумарен резултат за напълно доверяващите се или по-скоро доверяващите се – като вторите са повече). Основните причини, които анкетираните граждани изтъкват за доверието си в НПО, са: наличието на преки положителни впечатления от дейността им, положителната информация за тях в медиите, компетентността на експертите им, независимостта им от държавните институции. Докато представителите на бизнеса посочват на първо място независимостта на НПО от държавните институции и финансирането им от чужбина. Недоверието към работата на НПО е в значително по-малка степен – съответно 9% при гражданите и 17% при бизнеса. И докато при бизнеса не са отбелязани други от възможните отговори, то сред анкетираните граждани има посочили и „не мога да преценя“ (12%), което във въпрос №4 те обясняват с липсата на информация, със срещаната

противоречива в медиите информация за дейността на НПО (общо 38%). Сред причините за това да не могат да преценят дали имат доверие на неправителствените организации гражданите посочват още, че им липсват преки впечатления, не знаят откъде се финансират, от кого са зависими (общо 53% от съвкупността). Всъщност тази вариантност, допускана като алтернативни отговори във въпроса, макар и по доста специфичен начин показва леко колебание в търсенето на причина за липсата на преценка за доверието в НПО.

Известно е, че общественото доверие е сред най-значимите критерии за оценка на работата на всяка една институция и организация – в случая НПО, и то трябва да бъде обект на по-чести изследвания, за да се използва ефективен коректив на дейността. Защото въпреки посоченото доверие от респондентите в област Русе, НПО остават сравнително непознати за отделни групи от обществото.

Всичко това като че ли е ясно и се отчита от анализаторите, но все пак някои по-обща ПРЕПОРЪКИ биха се отразили благоприятно:

- По-често да се провеждат и организират обществени проучвания по общозначими или конкретни въпроси за взаимодействието с НПО с цел да се установят настроенията и мненията на гражданите и бизнес организациите;
- Въвеждане на по-ефективни форми на граждански контрол – за да се стимулира диалогът между гражданите, бизнеса и третия сектор.

Анализ на отговорите на гражданите и бизнеса за познаване на същността, функциите и дейността на НПО, източниците на информиране за работата на НПО и за взаимодействието с НПО

(въпроси 5-7)

Резултатите от първия от тези взаимно свързани въпроси от анкетата показват, че много по-малката част от участниците (9 от гражданите и 1 от представителите на бизнеса) обявяват, че не могат да отговорят дали познават същността, функциите и дейността на НПО. Възможно е респондентите да не са ползвали услугите на нестопанските организации. Останалите, които смятат, че много добре или отчасти познават функциите и работата на НПО, явно четат и се

интересуват от нормативната уредба, статута и профила на организацията, дейността ѝ, вътрешните правила и процедури и др.

Разбира се, за степента на познаване на работата и функциите на НПО говорят и видимите усилия на самата организация да предоставя актуална и разбираема информация на гражданите, бизнеса, институциите, медиите. Може да се обобщи и от анализиранияте резултати, че НПО в област Русе провеждат добра информационна политика, стараят се рационално да използват възможните канали за комуникация с гражданите и бизнес структурите. За това са показателни и отговорите, че информация за тяхната дейност анкетираните черпят директно от самите НПО (обобщено, 47% от отговорите), което е едно очаквано предпочитание на респондентите за пряк контакт с експертите. На второ място като източник на информация са медиите - за сравнение, в аналогични анкети на други места медийните публикации са доста по-назад в предпочитанията. Интересен е фактът, като следващ източник на информация за дейността на НПО са близки и познати, което вероятно е типично за общностите в малките населени места, където хората повече се познават и си имат доверие. Официалните сайтове на НПО са най-малко посочени като предпочитан информационен канал. В същото време прави впечатление, че много от тях (като този на Клуб „Отворено общество“-Русе, например) са обновени и допълнени с нови акценти, данни и полезна информация, с възможности за електронни услуги, които всеки гражданин, друга НПО, медиа или бизнес може да ползва в удобен вид.

Познаването и умението да се ползват различните източници на информиране за работата и функциите на НПО несъмнено е от значение за по-доброто взаимодействие между третия сектор и гражданите и бизнеса. В този смисъл неправителствените организации целят широката общественост да бъде запозната с тяхната дейност, за да получават потребителите, особено от уязвимите групи, навременни и компетентни услуги.

Могат да се извлекат няколко общи ПРЕПОРЪКИ за подобряване степента на информираност:

- НПО трябва още по-активно да използват различните комуникационни канали за информиране на широката общественост относно целия процес от своята работа;
- Текстовете, които се публикуват на интернет страниците на НПО, да се поднасят на по-ясен език, да са напълно разбираеми и ориентирани към практическата полза;

- В рубриките „новини“, „проекти“, „обяви“, „услуги“ и подобни в сайтовете да се публикуват по-редовно информации за прояви и интервюта с участието на представители от различни общности, да се публикуват важни и интересувачи гражданите новоприети нормативни документи, правни и социално-икономически казуси от българската и европейската практика.

Трябва също така да се направи уговорката, че от своя страна гражданите и бизнесът могат и следва да проявяват по-голям интерес и повече разбиране към работата и функциите на НПО.

В отговорите на следващия въпрос №7 не изненадва фактът, че най-често гражданите са комуникирали с НПО или техни представители на организирани публични събития (33%) и са взаимодействали с НПО при участие в проект или инициатива (31%). По-тесни отношения гражданите и НПО са осъществявали при решаване на общественозначими проблеми, в два пъти по-малко от случаите са потърсили съдействие или конкретна помощ по личен въпрос – общо 29%. При представителите на бизнеса картината е малко по-различна, въпросът към тях съдържа и повече алтернативни отговори. Те също най-често са комуникирали с НПО на публични събития, при участия в кръгли маси, срещи дискусии и подобни, взаимодействали са с НПО при организирането и провеждането на благотворителни събития (67%). Останалите отговори са свързани с участие в съвместен проект или инициатива, за съдействие при разработване на проекти по европейски програми или при решаване на общественозначими местни проблеми, ползване на квалифицирана помощ по различни въпроси. Интересен е фактът, че никой от анкетираните представители на бизнеса не е потърсил съдействие от НПО при решаване на проблеми на дружеството.

Анализ на отговорите на гражданите и бизнеса за възможностите за доброволчество, взаимодействие в проекти и инициативи на НПО в помощ на уязвими групи и партньорство в различни сектори (въпроси 8-10)

Дали биха работили като доброволци за НПО? Близо две трети от анкетираните граждани отговарят положително и в случая може да се подчертае, че готовността на хората у нас да се включат в различни дейности на НПО е една положителна тенденция през последните години.

Интересни са и отговорите им в следващия въпрос №9 от анкетата, където гражданите изразяват своите предпочитания в помощ на кои уязвими групи биха приели да работят за НПО. Всеки един от анкетирания е посочил по няколко отговора, като тук те са почти с равна тежест, тъй като и на въпроса отговарят по условие само ония, които са с положително мнение по въпроса за доброволчеството. Гражданите изразяват готовност са се грижат за хора с трайни увреждания, безработни младежи и продължително безработни лица, лица, пострадали от домашно насилие, както и за децата и младежите в социални услуги, безработните възрастни над 55 години. Разбира се, алтернативните отговори са с акцент и върху бездомните лица, жертвите на трафик на хора, лицата със зависимости, лицата, изтърпели наказание лишаване от свобода. Всъщност първите два отговора в таблицата – за бежанците като уязвими групи, дават известна представа за нагласите и в регионален мащаб по отношение на бежанците – към всички и към тези от Украйна в частност. В този смисъл макар и налични отговорите са твърде малко в сравнение с останалите.

Анкетирания представители на бизнеса от област Русе също са с положително мнение по въпроса за необходимостта и в помощ на кои уязвими групи биха работили с НПО. И тук първите два отговора в таблицата са за бежанците като уязвими групи, но личи и разликата в предпочитанията - на бизнеса те са изцяло към бежанците от Украйна, докато при гражданите клонят общо към бежанците!

От трите основни резултата от отговорите на въпрос №8 е ясно, че бизнесът проявява положително отношение към проектите и инициативите на НПО в решаването на важни местни проблеми, но в готовността му да се включи в тях личи може би характерното за деловите хора уточнение. От една страна, анкетирания биха се включили, но само ако е необходимо (42% от съвкупността), а от друга страна, представителите на бизнеса биха го направили пък, ако им е интересна и близка инициативата (38%). И само 13% ще го сторят „във всички случаи“! А в кои сектори би имало по-голям ефект партньорството на бизнеса с НПО е същината на следващия въпрос. От таблицата и графиката е видно, че общо половината от анкетирания представители на бизнеса смятат, че това са секторите услуги и културни, спортни и младежки дейности. В развитието на социални услуги за уязвими групи виждат успешно партньорство с НПО други 15% от респондентите (и досега има редица примери в

тази сфера, къгота бизнес и неправителствени организации са помогнали на не малко хора от уязвимите групи). По-голям ефект в подобно партньорство според бизнеса би имало и в местния туризъм и развлеченията, в инфраструктурата, в IT сектора.

И тук следва важен ИЗВОД – наложително е да се осмисли дали партньорството бизнес – НПО навлиза бързо или бавно в динамичното време, в което живеем, къде се крият причините за липсващото партньорство въпреки доказания му ефект в практиката. В анкетата няма отделен въпрос, който да разгледа официалните сайтове на НПО през погледа на респондентите с констатации и оценка. А такива „интернет посещения“ наистина биха били полезни, защото добрите сайтове играят важна роля за ефективността на партньорското взаимодействие на бизнеса и третия сектор.

Анализ на отговорите на гражданите и бизнеса за най-големите предизвикателства пред НПО, реализираните от НПО европейски проекти в региона и нивото на удовлетворение от съвместната работа и необходимите усилия в услуга уязвимите групи

(въпроси 10-12)

На този въпрос, изследващ основните предизвикателства, пред които са изправени НПО в обществена полза, най-масово анкетираните граждани посочват недостига на финансови средства за дейността на НПО – 19% от съвкупността. Наблегнато е повече и на липсата на подкрепа от държавата и общината и на недостатъчното доверие от местните общности и гражданите (13% и 12%). Според респондентите от важно значение още е да се преодолява партийно-политическото влияние върху финансирането на НПО; недостатъчната реална подкрепа от страна на бизнеса; оттеглянето на много донори. За други от анкетираните положително върху ефективността в дейността на НПО би се отразило, ако я нямаше неблагоприятната медийна среда (най-вече неадекватността на социалните медии), наблюдаваната радикализация в обществото. Отговорите „недостиг на човешки ресурси“, „липса на материална база“ и „силна конкуренция за наличното проектно финансиране“ обобщават предизвикателства в дейността на НПО.

Доста активни са респондентите в отговорите за усъвършенстване в дейността на НПО, за това кой аспект би й повлиял най-вече, в услуга на уязвимите групи. Голяма част от анкетираните

считат, че тази дейност се нуждае най-много от достъпност, точност и пълнота на информацията (38%). Със съвсем близък относителен дял е и посоченият аспект „Взаимодействие с публични институции“ - 34%, което е може би най-силното желание на гражданското общество. От изведените констатации и направените изводи от анкетата с гражданите става ясно, че по отношение на извършваните услуги за уязвимите групи има какво още да се желае, а това е свързано с организацията на работа в самите неправителствени организации, т.е. с повишаването на компетентността на експертите.

43

Успешните резултати от съвместна дейност са предпоставка за търсене на нови възможности за взаимодействие в услуга на уязвимите групи. Общо 71% от анкетираните определят като висока и средна степента на удовлетвореност, със значителен превес на средната степен. Едва 8% от респондентите изразяват неудовлетвореност. И при този въпрос обаче не е за пренебрегване делът на посочилите опцията „не мога да преценя“ (21%). Обяснението е, че те не са участвали в обща дейност с НПО, не са ползвали никаква тяхна услуга и затова не са изградили лични впечатления.

И с още един от въпросите - №12, се прави оценка на дейността на НПО. Половината от анкетираните представители на бизнеса (50%) смятат, че липсва устойчивост на проектите, които НПО са реализирали по европейските програми и фондове. Има и трима, определили усвояването на европейски средства от НПО като „самоцелно“. 29% от респондентите оценяват реализираните от НПО европейски проекти като обществено значими и полезни. Само 8% от анкетираните не са в състояние да направят преценка.

Прави впечатление, че в една значителна част представителите на гражданското общество, а и на бизнеса в област Русе са отговорили и на други въпроса с оценъчен характер, че не могат да преценят. Вероятно анкетираните или наистина не са запознати с детайлите от вече дългогодишната практика на НПО, или надделява навикът да се застраховат с такъв отговор, защото иначе трябва да бъдат по-категорични, а не биха искали да се ангажират с това. Така е при въпроса както за реализираните европейски проекти, но и при въпроса за предизвикателствата пред НПО за подобряване на дейността им в обществена полза, дори и при въпроса „Бихте ли работили като доброволец за НПО?“.

В тази група въпроси може да се направи следната по-обща ПРЕПОРЪКА:

- Да се насочат усилия към разясняване на важността на услугите за уязвимите групи, както и на ефективността от партньорство с бизнеса.

Анализ на отговорите на гражданите и бизнеса за това какво легитимира дейността на НПО, търсят ли фирмите съдействие от НПО и защо, имат ли бизнес организациите програми за подкрепа на гражданското общество (въпроси 12-14)

Ако говорим за логичен завършек на анкетата за гражданите и проследим отговорите на последния въпрос №12, то мненията „според вас какво легитимира дейността на НПО в най-голяма степен“ не изненадват – нито с броя си (почти всеки от респондентите е дал поне по два), нито с убедителността, с която са дадени. Възможните отговори са конкретни, визират основни и важни аспекти от дейността и функциите на НПО, които загатват, детайлизират какво гражданското общество смята, че е най-типичното. Отчетливо респондентите са отбелязали 35 пъти като значим белег за легитимност диалога на НПО с гражданите, застъпничеството им за определени права или политики. Високо се оценява предоставяното на експертно знание от представителите на НПО, както и партньорството им с държавни институции, с местната власт, взаимодействието с институциите на ЕС, участието в европейски платформи. Освен това широката представителност чрез голям брой членове също легитимира дейността на отделните НПО, смятат анкетираните граждани.

Последните два въпроса в анкетата на бизнеса също допринасят по същество с отговорите на неговите представители по отношение и на НПО, и на гражданското общество като цяло. Това е така, защото добре се очертава липсата на търсеното съдействие, от една страна, и на очакваната подкрепа, от друга страна. „Не сме се обръщали за съдействие“ отговарят 64% от анкетираните на въпроса за основните причини. А сред алтернативните отговори има и такива, които визират точно различни препятствия във всекидневната практика на фирмите и тяхното успешно преодоляване с евентуалната помощ от страна на НПО. Например, 24 на сто от анкетираните са посочили, че разчитат на експертизата на НПО, за аргументират по-добре

жалбите си. Някои разчитат на посредничество на НПО за взаимодействие с местната власт или други институции.

„Не, нямаме практика за оказване на такава подкрепа“ отговарят 80% от анкетираните на въпроса дали тяхната бизнес организация има програма за подкрепа на гражданското общество в област Русе. Доста категорично, макар и практиката да показва, че има случаи, когато бизнесът се отзовава и подкрепя различни местни инициативи, обществени фондове, съвместни проекти.

От отговорите може да се направи следната ПРЕПОРЪКА:

- НПО трябва да положат допълнителни усилия, така че да получат повече видимост за дейността си и да се легитимират пред различните обществени групи.

ИЗВОДИ ОТ АНКЕТНОТО ПРОУЧВАНЕ СРЕД ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА В ОБЛАСТ РУСЕ

Дейността на една организацията с нестопанска цел в обществена полза е насочена към уязвимите групи и решаването на техни проблеми. Това е заложено в самата ѝ същност и функции, затова и огласяването на правилата и критериите, осигуряването на прозрачност по провеждането на местни политики ще разсеят в голяма степен съмненията за перманентната „виновност“, „тайнственост“ на неправителствените организации. И ако това се прави, възниква въпросът дали се прави по подходящ начин. От проведеното проучване е видно, че нещата се случват в правилна посока, представителите на гражданите и на бизнеса (анкетиран са общо 100) не само са очертали съществуващи проблеми и изразили мнения и предложения, но са и доловили тенденции. Затова с анализа на резултатите от анкетата и препоръките в настоящия доклад може да се подпомогне реализирането на целите на проекта, основната от които е изграждане на ефективно и професионално партньорство между НПО, гражданите, институциите, медиите и бизнеса в подкрепа на уязвими групи в област Русе.

При изпълнение на своите функции и дейности НПО се ръководят от принципите на законност, достъпност, качествени услуги и гарантиране на интересите на гражданите, обществения

сектор, бизнеса. Проявява се воля за повишаване на прозрачността, публичността и отчетността, както и за утвърждаване на партньорството, като устойчива форма на взаимодействие с гражданското общество. Анкетата показва, че се оценяват подбавящо усилията на служителите в НПО, професионализъмът, компетентността и морала в работата – качества, които в голяма степен легитимират дейността на НПО.

ПРЕПОРЪКИТЕ към НПО, произтичащи от проучването, синтезират желанията на гражданите и бизнеса за взаимодействието с третия сектор и за подобряване на дейността в полза на уязвимите групи:

- Подобряване на имиджа на НПО като гарант за спазване на етичните норми и като сектор, осигуряващ защитата на правата и законните интереси на гражданите;
- Повишаване на капацитета за партньорството, засилване на диалога между НПО, местна администрация, граждани и бизнес, за полезно взаимодействие за подобряване на работата в услуга на уязвимите групи.

Както бе казано и в началото на аналитичния доклад, проектът е иновативен и дава възможност за изграждане на партньорства за формирането на устойчиви политики в променящия се европейски контекст.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Клуб „Отворено общество“ – Русе и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.